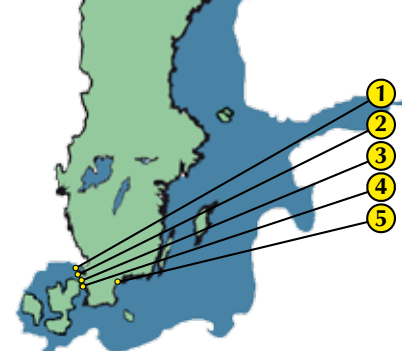

ÖRESUND OCH SYDKUSTEN, inledning

Hårda berg- och blockbottnar hela vägen från Strömstad till Kullaberg karakteriseras av mäktiga tareskogar på ungefär 5-10 meters djup. Fingertare (bilden) och skräppetare dominerar. Tarearterna klarar inte Östersjöns bräckta och utsötade vatten. Det har de gemensamt med många andra växter och djur som hör hemma i rent marin miljö.

1: KULLABERG 900606-0413

2: HÖGANÄS 900607-0236

Stensnultran är den i särklass vanligaste fisken på grunt vatten längs kusterna av Skagerrak och Kattegatt – åtminstone sett med dykares ögon. Stensnultrorna är så vanliga att dykarna kallar dem "havets gräsparvar". Ner genom Öresund blir bestånden allt glesare. Enstaka stensnultror har påträffats ända inne i östra Blekinge. Den här stensnultran utanför Höganäs mådde uppenbarligen inte alls bra. Om såret berodde på rovdjursangrepp, svampinfektion eller andra hudparasiter går inte att avgöra. Övriga stensnultror på samma ställe såg också ut att vara angripna av sjukdomar eller infektioner.

4: LANDSKRONA 900626-0224

Strandkrabban lever på grunt vatten inne vid stranden. Alltså borde den klara mycket utsötat vatten. Ändå glesnar bestånden av strandkrabba betydligt ner genom Öresund. Arten har sin utbredning längs hela sydkusten, men i de östra delarna av Blekinges skärgårdar är den sällsynt.

PORTEN MOT VÄRLDSHAVEN

I "äkta" marin miljö är blåmusslan (ovan) utsatt för konkurrens om utrymmet från andra arter. Där blir den också angripen av rovdjur – främst sjöstjärnor. Redan på tröskeln till Östersjön uppträder blåmusslor i täta mattor. Blåmusslor vill helst kolonisera hårt underlag. I Öresund uppträder de även på sandbottnar. Koloniseringen har troligen börjat på tomma skal efter föregående generationer av blåmusslor. Ett blad av fingertare ligger mitt på bilden.

Östersjöns förbindelser med världshaven är inte bara trånga. De är också ganska grunda. I huvudsak finns det två vägar för Östersjön att nå utbyte med vattnet ute i Atlanten. Den ena är via Öresund mellan Sverige och det danska Själland. Sundet är smalt. Dessutom ligger en grund "tröskel" med bara drygt 10 meters djup vid Lernacken mellan Malmö och Köpenhamn. Den andra förbindelsen går genom de danska sunden Femern Bælt – Langeland Bælt – Store Bælt – Samsø Bælt. Den vattenvägen är bredare men knappast avsevärt djupare. Bortåt tre fjärdedelar av Östersjöns inflöde av saltvatten beräknas ändå komma genom de danska sunden.

Utsötat och varmt vatten är lättare än salt och kallt vatten. Brackvatten "flyter ovanpå" och skiktas in sig ovanför saltare och kallare bottenvatten. Utflödet från Östersjöns alla floder och älvar tar sig alltså tämligen obehindrat ut i Atlanten. Östersjön har svårare att få inflöde av saltvatten från världshaven. Balansen mellan ut- och inflöde blir ganska snedfördelad.

Obalansen avspeglar sig i växt- och djurlivet. Från Strömstad till Kullaberg ändras sammansättningen av djur- och växtarter stadigt men långsamt. Antalet saltvattensarter minskar efterhand på vägen. De ersätts knappast av några sötvattensarter. Sådana finns det ytterst få av där – om ens några.

Genom Öresund blir det däremot ett dramatiskt språng i fördelningen mellan saltvattens- och sötvattensarter. Ändringarna i växt- och djursamhällets artsammansättning är större på vägen från Kullen till Falsterbo än längs hela sträckan Falsterbo – Stockholm.

Har då djur och växter "tagit slut" när man har passerat Falsterbo? Inga lunda. Många saltvattensarter "ersätts" av lite färre sötvattensarter och brackvattenstäliga marina arter. Några av arterna från Atlanten passerar nämligen "porten" och fortsätter sin utbredning långt in i brackvattenshavet. ■

5: ÅHUS 900619-0243

Från Öresund och vidare längs kusten in i Östersjön ersätts tareskogarna (stora bilden på vänstra sidan) efterhand av tångskogar med sågtång och blåstång. Tångarterna finns även i Bohuslän. Där växer de grundare än taren. På bilden syns sågtång med sågtandade "bladkanter" nedtill i förgrunden. Blåstång med de typiska blåsorna finns upptill i bilden. Plantan växer kanske på en sten. Blåsorna lyfter också grenarna och gör att plantan ser resligare ut.

KULLABERG

Krabbtaska (till höger) och vanlig sjöstjärna (nedan) kan som fullbildade överleva i ganska utsötat vatten. Men kräftdjur (som krabbtaskan) och tagghudingar (som sjöstjärnan) har frisimmande larver. Larverna kräver relativt hög salthalt. Speciellt när de ska övergå till ett liv på botten och omvandlas till miniatyrkopior av sina föräldrar.

1: KULLABERG 90606-0438

HÄR TAR DET SLUT...

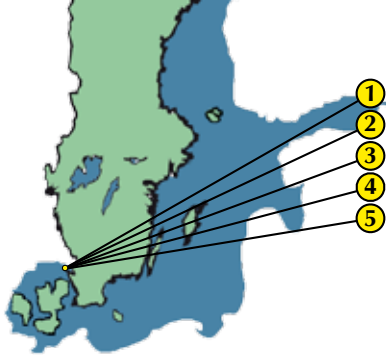
Vattnen runt Kullaberg och i norra delen av Öresund utgör sydligaste utposten för många av de arter som är välkända från Bohuslän.

Rödalger finns förvisso långt upp i Östersjön. Men arter med stora tunna "blad" som ribbeblad och ekblad (på bilden) trivs bäst i marin miljö. I brackvatten blir de sällsynta, förkrympta dvärgformer.

3: KULLABERG 90609-0303

2: KULLABERG 90606-0437

4: KULLABERG 900606-0306

Slut på grannlåten? Listan kan göras lång över arter som lever längs hela Västkusten ner till Kullaberg eller norra Öresund. Välkända djur som tagghudingarna sjöborre, solstjärna och ormsstjärna. Typiska marina nässeldjur som havsnejlika, sjöros, dödmanshand och piprensare. Sjöpungar, kammusslor, valthornssnäcka... Alla går att finna kring Kullaberg och strax söder därom. Men inte i de sydligaste delarna av Öresund.

Kullaberg sticker som en knivspets ut i havet i nordligaste delen av Öresund. Som kontrast till det platta skånska landskapet har Kullen höga kustbranter och starkt sönderskuren kustlinje. Något motsvarande i Sverige finns bara vid Höga Kusten uppe i Ångermanland. Branterna fortsätter ner mot 30 meters djup under ytan. Inte undra på att Kullaberg är vallfartsort för biologi- och naturintresserade dykare från hela södra Sverige – och från Danmark!

Naturreservatet och friluftsområdet Kullaberg är populärt även bland människor som håller sig kvar på torra land. Mer än en halv miljon besökare kommer dit varje år. Ett 300 meter brett bälte runt hela halvön är avsatt som marint reservat.

Vattnen runt Kullaberg representerar alltså inte bara den yttersta utposten för många marina arter av växter och djur. De utgör också första mötesplatsen mellan Västerhavets salta böljor och Östersjöns bräckta vatten. ■

5: KULLABERG 900606-0230

Skräppetarens krusiga girlanger och draperier hänger ner utefter en av Kullens bergväggar. En ung planta syns i bakgrunden i silhuett mot det gröna vattnet. Äldre plantor i förgrunden är helt lurviga av påväxt. På motsvarande ställen i utsötat vatten finns helt andra arter.

Koraller och sjöanemoner hör till de djurgrupper som inte klarar att föröka sig i vatten som är alltför utsötat.

ÖRESUND

Sjöstjärnornas massförekomst i Öresund somrarna 1989-90 kan eventuellt förklaras med giftalgsblomningen 1988. Giftalgen Chrysochromulina slog ut nästan allt levande. Nästa år hade blåmusslornas larver massor av lediga ytor att slå sig ner på. De bildade täta musselmattor. Sjöstjärnorna kom till "dukat bord" och hade bara att ta för sig av överflödet. Men sjöstjärnornas larver kräver högre salthalt än blåmusslornas. Sjöstjärnelarverna bottenfälldes och genomgick förvandlingen till sjöstjärnor nere i det salta bottenvattnet. Sedan begav de sig upp för att kalasa på blåmusslor.

2: HELSINGBORG 890904-0210

Mycket små sjöborrar syns nästan aldrig till – inte ens i Bohuslän. Det beror troligen på att deras larver bottenfälls och omvandlas till sjöborrar nere på djupa botten där vattnet är tillräckligt salt.

5: VEN 900608-0336

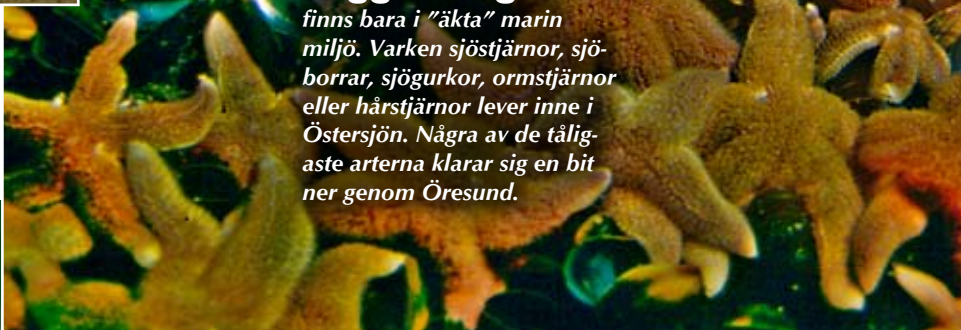
4: VEN 900608-0338

Hjartsjöborrar lever grävande nere i botten. Uppe på botten ser man bara tomma skal efter döda hjartsjöborrar.

Tagghudingar

finns bara i "äkta" marin miljö. Varken sjöstjärnor, sjöborrar, sjögurkor, ormstjärnor eller hårstjärnor lever inne i Östersjön. Några av de tåligaste arterna klarar sig en bit ner genom Öresund.

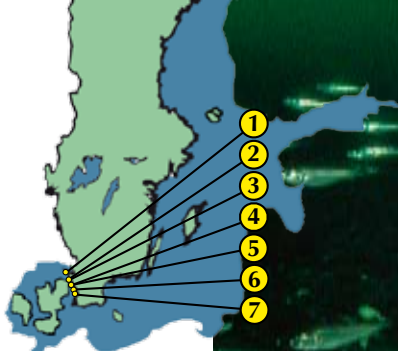

Ormstjärnor (nedan) lever normalt grävande nere i botten. Utanför Landskrona finns ett helt "berg" av gips – en gång i tiden fullständigt lagligt utsläppt från en konstgödsselfabrik. I de häftiga strömmarna virvlas sand upp på gipsen. Vilsna ormstjärnor kravlar omkring och försöker gräva sig ner i det tunna lagret av sand.

6: LANDSKRONA 900627-0306

Öresund sträcker sig från Kullen i norr till Falsterbo i söder. Sundet är 118 kilometer långt. Bredden varierar mellan 4 och 28 kilometer. Nordligaste delen är djupast med cirka 50 meter. Det är sundets smalaste del. Mot söder ökar bredden. Samtidigt grundar det upp. Strax innan man rundar näset vid Falsterbo möter en grundtröskel med mindre än 10 meters djup.

3: HELSINGBORG 890904-0237

... TVÅ HAV MÖTS...

Hela fiskfamiljer får vackert stanna utanför Östersjön. Varken havskatt eller marulk går in där. Bland torskfiskarna klarar sig bara själva torsken inne i Östersjön. Dess släktingar kolja, vitling, långa, sej och flera andra kräver saltare miljö. Av glyskoljan (bilden ovan) tar sig enstaka ströindivider till Blekinge.

7: LÖDDE KAR 900610-0119 OCH 900610-0309 (INFÄLLD)

Ålgräset växer i frodiga ängar i hela egentliga Östersjön ända upp till Ålands Hav. Men ängarna har lite andra innevånare i brackvatten – och andra arter i påväxten. För att se det måste man titta riktigt nära. På avstånd ser påväxten ut som bara lite vitt skrufts och ludd. Uppe i Bohuslän har ålgräset ofta påväxt av pyttesmå specialiserade sjöanemoner och kolonibildande sjöpungar. Påväxten på ålgräset i Öresund består mest av skira hydroider. Den som visas på den infällda bilden kallas för klockpolyp. Arten går en bit in i Östersjön för att längre mot norr avlösas av klubbpolyp och möjligen några andra arter.

Sundet mellan Sverige och Danmark kan beskrivas som ett möte mellan två hav – Östersjön och Kattegatt. Men vattenmassorna från haven blandas inte. De håller sig åtskilda på olika djup. En annan beskrivning av Öresund är att det består av "två hav ovanpå varandra". På ytan flyter en mäktig flod av brackvatten. Längs botten rinner en rännil av salt havsvatten åt andra hållet.

Ytvattnet i Öresund strömmar mot norr. Det är utsötat eftersom det innehåller utflödet från ungefär 200 älvar och floder som mynnar i Östersjön. Vattenmängderna är enorma. Man räknar volymerna i hundratals kubikkilometer per år! Ytflödet kallas Baltiska ytströmmen.

Nere på 10-12 meters djup gränsar språngskiktet mot ett lager av salt och kallt bottenvatten. Det strömmar söderut. Men under större delen av året har bottenvattnet inte stora chanser att tränga in i Östersjön. Grundtröskeln vid Lernacken i sundets södra del hindrar inflödet.

Undantaget är under hårda nordliga vinterstormar. Då pressas stora mängder vatten från Västerhavet ner mot Öresund, vidare genom sundet och slutligen över tröskeln in i Östersjön. Sådana "saltvattensinbrott" är oftast kortvariga och kommer ibland med flera års mellanrum. ■

Ingen av de färggranna läppfiskarna som blågylta, berggylta, skärsnultra eller stensnultra klarar sig bra i Östersjöns utsötade vatten. Enstaka stensnultror tar sig in till Blekinge skärgård. I yttersta utkanten av utbredningsområdet mår stensnultrorna inte alls bra. Den här ser alldeles möjlig ut, troligen av svampangrepp. Därmed får den göra sin sorgliga sorti.

1: HÖGANÄS 900607-0226

6: LIMHAMN 900604-0235

Tånglaken lever på botten. Den simmar ogärna långa sträckor. Mest aktiv är den nattetid. På dagarna gömmer den sig ofta under stenar eller inne i mörka skrymslen. Längre norrut längs västkusten håller den sig nästan osynlig för dykare. I södra Öresund blir tånglake en av de vanligaste fiskar som dykare ser.

... HÄR BÖRJAR NÅGOT NYTT

Ytströmmarna i Öresund är ofta ganska starka. De orsakas inte av tidvatten som vid många andra havskuster. I stället är det vindarna och variationerna i lufttrycket som driver strömmarna. Exempelvis pressas havsytan ner av mäktiga högtryck. Vattnet tvingas rinna undan. Under lågtryck "sugs" i stället havsytan upp och vatten strömmar till.

Hårda stormar ger också stora variationer i vattenståndet och häftiga strömmar. Speciellt vid nordvästliga vindar tar blåsten fart över hela Skagerrak. Kattegatt blir som en "tratt" där enorma vattenmassor trycks in.

Språngskiktet mellan utsötat ytvatten och salt bottenvatten förskjuts därför ständigt i djupled. För levande organismer innebär det en obeständig livsmiljö. Speciellt om de sitter fast vid underlaget som exempelvis blåmusslor gör. De måste vara beredda på att ena veckan leva i nästan helt utsötat ytvatten – för att nästa vecka sitta i kallt och salt bottenvatten.

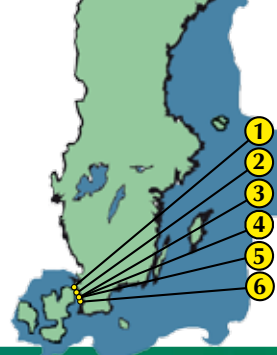
Naturdykning i brackvatten skiljer sig en del från att dyka i marin miljö. Främsta olikheten är storleken på det som finns att se. Allt är mindre till formatet. Det är alltså nödvändigt att titta närmare. Hisnande och imponerande perspektiv är också mer sällsynta. Återigen är det detaljer på riktigt nära håll som gäller.

1: HELSINGBORG 880904-0215

Havssallad eller östersjösallad? Egentligen kan bara undersökning med mikroskop avgöra säkert. Växtplatsen – utanför mynningen av Lödde å i norra delen av Lomma-bukten – talar för att det kan vara östersjösallad.

6: LÖDDE KAR 900610-0213

Algtofsarna ligger slickade längs stenen i den starka strömmen. Även i bra väder kan strömmarna i Öresund göra dykning besvärlig.

4: LÖDDE KAR 900610-0410

Spigghannen har placerat sitt bo på botten bland algtofsarna. Men platsen är lite originell för att vara på Sveriges västra sida. Nämligen någon kilometer ut i havet utanför Löddeköpinge i Öresund. Där ligger en "omlastningshamn" för vikingaskepp – stora stenbumlingar med namnet Lödde Kar.

Situationen liknar den i många flodmynningar världen över. Där brukar förändringar i salthalt och vattenstånd styras av tidvattnet. Sådana variationer är regelbundna och periodiska. Tidvatten går att förutsäga. Till och med att göra tabeller för – på minuten när. Genom årmiljonerna har alla levande organismer i tidvattenszoner kunnat anpassa sig till tidtabellen.

Förändringarna i Öresund är oregelbundna och tillfälliga. För att överleva och fortplanta sig där måste en levande organism tåla överraskningar. Brackvattensarterna är just sådana djur och växter som klarar att leva under ytterst skiftande omständigheter. De ska uthärda växlingar i temperatur, salthalt, ljusförhållanden och mycket annat.

Föga överraskande lever alltså många "brackvattensarter" även i rent marin miljö. Exempelvis har tånglaken sin utbredning hela vägen runt samtliga Skandinavians kuster från Nordnorge ända längst upp i Bottenviken. Brackvattensarter måste vara sega överlevare för att klara sig...

Som dykare ser vi ändå inte mycket av tånglaken ens i Bohuslän. I "äkta" marin miljö lever brackvattensdjur i skymundan. De klarar inte konkurrensen mot mångfalden av arter med höga krav på salthalt. I utsötat vatten kommer de uthålliga arterna till sin rätt. Alltså redan i Öresund.

Även en del sötvattensarter klarar att leva i gränzonen mot havet. Några till och med ute i själva havet. Exempel på sådana är abborre och gädda – Östersjöns "saltsjögädda".

Kustbestånden av storspigg leker i sötvatten men övervintrar i havet. Uppe i Bohuslän drar sig storspiggarna upp i vattendrag med sötvatten för att leka. I Öresund leker storspiggen även ute i sundet – åtminstone utanför åmynningar. ■

Tånglusen är ett av Östersjöns ekologiskt viktigaste djur. I västkustmiljö syns den inte mycket till, trots att utbredningen sträcker sig runt Skandinavians kuster upp till Södra Kvarken. De här två är på väg att para sig.

5: LÖDDE KAR 900611-0204

ÖPPEN KUST

Vidsträckta, till synes oändliga och öde sandbottnar breder ut sig utanför sydkusten. Men även bottnar som verkar "tomma" kan bjuda på överraskningar.

I gropen efter en sandtäkt uppstod syrebrist. Djuren nere i botten kröp upp på den för att få syre. Inte heller i bottenvattnet räckte syret. Djuren dog. Skalen ligger kvar – en blandning av sandmussla, hjärtermussla, östersjömussla och eventuellt också någon ytterligare art. I all sin tragik ger bilden en uppfattning om hur otroligt stora mängder musslor som normalt lever nere i sanden i en frisk botten.

Kusten är låglänt. Stränderna är långgrunda. Bottnarna består av sand, sten och block. Mest sand. Inte fast berggrund. Längs stora delar av sydkusten går det att stå på fastlandets strand och blicka ut över öppet hav med fri horisont. Inga öar. Ingen skärgård. Kusten är öppen.

Sandbottnar må se öde och livlösa ut på sandens yta. Nere i botten döljer sig å andra sidan ett myller av liv. Där lever grävande arter av bland annat musslor och maskar. Sandmusslan är en välkänd art i Bohuslän och Halland. Den finns långt upp i Östersjön.

Östersjömusslan lever å andra sidan ett undanskymt liv i marin miljö. Arten har sin utbredning runt hela Skandinavien, ända till Kolahalvön. Men det är i Östersjön den gör sig gällande.

Vulkanliknande högar på botten med långa ringlande korvar är skapade av sandmasken. Arten trivs bäst i marin miljö men går en bit in i Östersjön. Den lever i ett U-format rör i botten. Korvarna är maskens ekskrementer.

Skorven eller ishavsgåsuggan har ett märkligt tudelat utbredningsområde. Ena delen är uppe vid Ishavet norr om Skandinavien. Det andra utgörs av hela vattenområdet från södra Östersjön ända längst upp i Bottenviken.

Sandslättarna i Hanöbukten har inte alltid varit havsbotten. Under stenåldern var delar av botten mellan nuvarande kusten och Bornholm torra land. Där fanns skogar, kärr och myrmarker. Rester av det landskapet finns kvar. Stadigt rotade stubbar av enorma tallar. Åsar av vitmossetorv som liknar brödlimpor. Till och med stenåldersboplatser! ■

Östersjömusslan lever normalt grävande nere i botten. Det som ser ut som "horn" är mjuka sifoner. Musslan sträcker upp sifonerna ur botten för att andas och för att suga i sig bottenlam som den äter.

Även rötsimpan kan hitta jaktbyten bland de till synes öde sanddynerna.

Sandmasken avslöjar sin närvaro med högar av ringlande "bajskorvar"

5: HANÖBUKTEN 900617-0121

9020-13-190060 FALSTERBO 900617-0121

4: HANÖBUKTEN 900618-0110

SYDKUSTEN OCH HANÖBUKTEN

Mitt ute i Hanöbukten har dykare hittat fossila stubbar. Tallstubbarna är lämningar efter en "dränkt" skog. De växte här när havsytans nivå låg åtskilligt lägre än idag. I det bräckta vattnet har träet klarat sig från att bli uppätet av skeppsmask – trots att stubbarna är mycket äldre än något skeppsvrak skulle kunna vara.

3: HANÖBUKTEN 900617-0521

Av ett drygt tiotal vanliga plattfiskarter i Bohuslän går bara ett litet fåtal in i det utsödade vattnet i centrala Östersjön. En av de mest sötvattenståligena arterna är skrubbskäddan. Utbredningsområdet sträcker sig ända upp till Norrbottens kust. Unga skrubbskäddor går ofta en bra bit i upp rena sötvattensutflöden.

2: HANÖBUKTEN 900617-0415

Ishavsgräsuggan tillbringar stora delar av sin tid grävande nere i botten. Mestadels är det nattetid som den kommer upp och kryper på botten.

1: VERKEÅN 900618-0315

Skrubbskäddor inte större än femkronor simmar långt upp i Verkeån.

Lämningar efter forna torvmossor vilar också långt ute i Hanöbukten. "Limporna" av vitmossatorv är flera meter långa. De bär tät påväxt av blåmusslor.

7: SANDHAMMAREN 900615-0113

6: HANÖBUKTEN 900617-0408

IN PÅ BLEKEN

5: ÅHUS 900619-0241

Räknat från Kullaberg längs kusten in i Östersjön möter man ett skärgårdslandskap första gången i Blekinge. Gytret av öar och kobbar erbjuder speciella förutsättningar för liv.

Kobbarna och öarna i en skärgård skapar en mångfald av livsmiljöer. Livsvillkoren för djur och växter blir ganska olika beroende på om de lever ute bland de yttersta skären eller långt in i någon skyddad vik.

Skärgårdarna från Blekinge och upp längs Smålands kust till Oskarshamn är moränskärgårdar. Öarna består av stenblock, grus och sand. Ganska lite fast berg. Mellan öarna är det grunt och svärnavigerat.

Liksom andra vidsträckta skärgårdar kan den utanför Blekinge delas upp i ytterskärgård, mellanskärgård och innerskärgård.

Ytterskärgården består av små spridda kobbar längst ut i havsbandet. Tångskogar dominerar på botten med blockterräng. Blåstång växer från ytan och ner till ungefär 2 meter. Sågtången bildar ett bälte där nedanför, ner till 8 meter eller mer. I Blekinge är öppna havet mycket sällan istäckt vintertid. Men efter svåra isvintrar kan stora delar av

tångskogen bli bortskrapad vid islossningen. Sedan tar det många år för tången att återerövra sina gamla växtplatser.

Mellanskärgården är mera vågskyddad. Där växer sågtång och blåstång blandat. Arterna är inte uppdelade i varsitt bälte. Vattnet är grunt mellan öarna. Bottenarna består av lera och slam. Därför avgörs djupgränsen för hårbottensväxter typ tångarterna mera av brist på lämplig växtplats än av brist på ljus.

Innerskärgården har vidsträckta fjärdar med kraftigt utsötat vatten. De är också vindskyddade av mellanskärgårdens täta kedja av öar. Bottenarna är grunda och mjuka. På många sätt liknar fastlandets vikar mera sötvattensmiljöer än havsstränder. Det avspeglas också i artsammansättningen bland djur och växter.

Namnet Blekinge sägs komma från uttrycket "in på bleken" – alltså när en sjöfarande når innerskärgårdens vindskyddade och lugna vatten. ■

Ungefär från Åhus och österut ökar inslaget av blockterräng på bottenarna. Det ger förutsättningar för sågtång och andra arter som kräver hårbotten. I Blekinges ytterskärgård dominerar sågtång från cirka 2 till mer än 8 meters djup.

Pungräkor lever längs kusterna runt hela Skandinaviska halvön. Längs västkusten märks de inte mycket i myllret av andra arter. Inne i Östersjön ter de sig däremot desto mer dominerande. Pungräkor finns till och med i sötvatten. Det här stämmer lever i ett bestånd av brunalgens sudare.

6: ÅHUS 900619-0109

Blekinges innerskärgårdar är vindskyddade och utsötade. Fjärdarna har mjuka slambottenar. Där trivs borstnaten bra. Arten tål låga salthalter. Den behöver mjuk botten att rota sig i. Borstnaten är därför typisk för sådana miljöer runt hela Östersjön.

De gulaktigt röda tofsarna är rödalger. De kan ha börjat växa som påväxt på borstnaten. De kan också ha drivit in från något annat ställe, fastnat i natedjungeln och fortsatt att växa där.

I Blekinges mellanskärgård växer sågtång och blåstång blandat på samma djup, ungefär som här inne vid stranden i närheten av Åhus. Sågtången med sågtandade kanter syns i förgrunden. I bakgrunden sticker det upp en ruska av blåstång med de typiska blåsorna.

1: KUGGEBODA 020609-0201

2: KUGGEBODA 020609-0138

Vita tofsar av påväxt på borstnatens stjälkar är djur – skira hydroider.

3: KUGGEBODA 020609-0101

I Bohuslän lever ett tiotal arter av bryozoaer. Bara en art av tångbark fortsätter in i Östersjön. Varje "ruta" i rutmönstret är bostad åt ett djur. Deras fångstarmar syns som en blåaktig frans uppe till vänster på kanten av kolonin.

4: KUGGEBODA 020609-0112

Ju längre in i Östersjön desto vanligare blir tånglusen. Bilden visar en av tre närbesläktade arter. Namnet antyder att den skulle leva enbart på tång. Det stämmer inte. Tånglus förekommer i alla miljöer.

7: ÅHUS 900619-0242

